

3. As the maximum volume of the stand can only be estimated, and even the yield tables themselves cannot give us a definite basis, it were more practical to take into consideration, instead of the density, the close of the stand.

4. It were better to obtain the data for the calculations by actual measurements. A more important part should be attributed to the volume, increment, and increment per-cent because thereby the valuation of the stands would become possible.

5. *Ajtay's* numeric and graphic methods do not completely cover his principal equation.

Néhány szó a vágássorrendszámhoz.

Annak, hogy a kérdéshez másodízben is hozzászólok, egyetlen oka van.

Szeretném a kialakuló vitát abba a mederbe terelni, ahová való.

Kétségtelenül megállapíthatjuk azt, hogy az *Ajtay* által felhozott tényezőknek (kor, fejlődésben való visszamaradás, sűrűséghiány és érték) döntő befolyásuk van arra, mennyiben indokolt egy állomány faanyagának eltávolítása.

Épp így megállapíthatjuk azonban azt is, hogy soha tapasztalati úton nem tudjuk levezetni azt, milyen mértékig kell egyiket vagy másikat figyelembe venni.

Véleményem szerint az *Ajtay* által először javasolt megoldás bizonyos módosításokkal észszerű és elfogadható.

A tényezők közül egy olyan, amelyiket minden, tehát a teljesen szabályos állapotban lévő erdőnél is megtalálunk és figyelembe kell vennünk. Ez a kor.

A másik három tényező csak akkor játszhat szerepet, ha a szabályossal szemben valamennyire eltér.

Észszerű és elfogadható tehát *Ajtay*-nak az a beállítása, hogy a mindig figyelmbe veendő tényezőt, a kort veszi az egyik hatóerőnek, a másik hatóerőnek pedig együttesen azokat a tényezőket, amik előfordulhatnak, de nem fordulnak szükségszerűleg elő.

Azzal, hogy a grafikus megoldás érdekében ezeket a tényezőket egymástól derékszögben eltérő erők gyanánt áb-

rázolta, maga teremtette meg az előfeltételt arra, hogy a képletnél a derékszögű háromszögekre vonatkozó Pythagoras-féle tétel érvényesüljön.

Az adott esetben tehát a grafikus ábrázolás módja megszabta egyúttal a képlet alakját is.

Ami már most a tényezőket illeti, nem tudom ma sem osztani *Ajtay*-nak azt a felfogását, hogy a sűrűséget kétszeresen beszámítsa, éspedig egyszer a fejlődési tényező megállapításánál és egyszer mint külön tényezőt.

Véleményem szerint maga az a körülmény, hogy a sűrűséget mint külön tényezőt állítja be, teljesen elegendő és megfelel a tényező fontosságának is, különösen akkor, ha a fejlődésben való visszamaradás megállapításánál a hiányos sűrűségű állomány növekedését nem a teljes sűrűségűével, hanem azzal a növekedéssel hasonlítja össze, amit az átlagos viszonyok mellett azon a területen az ugyanolyan sűrűségű állománynak el kellene érnie.

A használat indokoltságának a megállapításánál véleményem szerint a fejlődésben való esetleges visszamaradás sokkal fontosabb tényező, mint maga a sűrűség.

Megeshetik az, hogy a teljes sűrűségű állomány fejlődése megállott, vagy határozott visszafejlődés, pusztulás tünetei mutatkoznak, ezzel szemben az esetleg csak 0,2, 0,3 sűrűségű állomány, bár a szabályost el nem érő, de mégis valamelyes fejlődést mutat.

Kétségtelen, hogy ilyen esetben a teljes sűrűségű állomány kitermelése lesz az indokoltabb, mert hiszen itt maga a talaj és az erdő a visszatartással nemesak hasznot nem nyújt, de értékéből veszít.

Pedig, ha a sűrűséghiány tényezőjét kétszeresen és még hozzá szorzótényező gyanánt vesszük figyelembe, a még fejlődőképes ritka állomány feltétlenül magasabb sorrendszámot kap, mint a teljes sűrűségű, s így a sorrend megállapításánál előbbre kerül.

Nem akarok rá számszerű példát hozni, mert hiszen ezt akárki kiszámíthatja.

Ezért voltam és vagyok amellet, hogy a sűrűségben mutatkozó hiányt csak egyszer vegyük számításba, a másik

tényező kiszámításánál és akkor sem szorzó, hanem összeadó tényező gyanánt.

Végeredménykép tehát ezt ajánlanám.

Fogadjuk el a grafikus megoldást olyan formában, hogy két, egymással merőleges tengelyre rakjuk fel a tényezőket és pedig az egyik tengelyre a mindig számításba jövő tényezőt, a kort, a másik tengelyre pedig az időlegesen, vagy esetlegesen számításba jövő tényezők összes eredményét.

A két végpont adja meg, mint rendszál az állomány helyzetét, s ennek a tengelyrendszer metszéspontjától való távolsága a figyelembe veendő értéket.

A fejlődés mértékének elbírálására fogadjuk el a növedéket és pedig akár tömegnövedék, akár körlap formájában.

A *Haracsi* által javasolt növedékszázaléknak a mértékül való elfogadását nem tartanám helyesnek.

Ez a százalék ugyanis akárhány esetben ellentétes irányban kiegyenlítené a sűrűségi tényezőnek a hatását.

Hiszen mindnyájan tudjuk, hogy még árnyéktűrő faneimeinknél is a szabad állás az egyedek tömegnövekedésének jelentős emelkedését eredményezi.

Mivel pedig a sűrűség apadásával apad a százalékszámításnál figyelembe veendő tőke (fatömeg), ellenben majdnem aránylagosan emelkedik a kamat (növedék), természetes dolog, hogy a ritkás állománynövedék százaléka magasabb lesz, mint a sűrű állományé, s így ez a tényező tényleg bizonyos mértékig csökkenti, sőt esetleg kiegyenlítheti a sűrűségnek, mint tényezőnek a hatását.

Felvetődött ezenkívül néhány általános gondolat tisztázásának a szükségessége is.

Az egyik a vágásérettség.

Véleményem szerint ezt a kifejezést csak egy vonatkozásban használhatjuk.

Megfelel-e a faanyag, amit az erdőben vághatunk annak a célnak, amit vele el akarunk érni?

Pl. a fűz vessző, vagy a meggyfabot 2—3 éves korában vágásérett.

A bányafatermelésre szánt erdő a fejlődéshez mérten 25—40 éves korában érett a levágásra.

Az építési anyag termelésére szánt fenyőerdő 40—60 éves korában már elérheti a vágásérettséget.

Az I. osztályú fűrészáru és furnir termelésére szánt tölgyest ezzel szemben legalább 150—180 éves koráig fenn kell tartanunk, s akkor lesz „érett“ a fa a vágásra.

A másik kérdés a sűrűség megállapítása, hogy melyik is lesz az a kívánatos 1:0 sűrűség.

Itt azt hiszem, megint ellentétekre fogunk bukkanni.

Véleményem szerint ugyanis itt nem lehet tisztán a fatömeg mennyisége az irányadó, hanem a *minőség* is.

Egyáltalán nem tudom megérteni, miért idegenkedünk sokszor attól, hogy a gyermeket a maga nevéen nevezzük.

Véleményem szerint a mennyiségi és minőségi fejlődés legjobb fokozatának van egy igen kézzelfogható kifejezője, és ez az érték.

Az lesz a teljes sűrűség, a legjobb fejlődés eszménye, amikor az állományból a legnagyobb értékű faanyagot tudom kihozni.

Lehet, hogy gyérebbs állás mellett nagyobb fatömeget tudnék elérni.

Lehet, hogy sűrűbb állás mellett műszakilag jobban használható és az eszményi hengert jobban megközelítő törzseket tudnék nevelni.

A kettő között a helyes út az lesz, amikor sem a tömegnevelés nem fog a minőség rovására, sem pedig megfordítva, túlzottan érvényesülni.

Nem tudok szabadulni attól a gondolattól, hogy termelvényeink használhatóságának a mértékét még a közszempontjából is az érték fejezi ki legjobban.

Akkor szolgálom a köz érdekét is legjobban, ha ugyanazon a területen, ugyanakkora idő alatt a lehető legnagyobb értéket képviselő faanyagot tudom termelni.

Vágásforduló, felújítási mód, talajvédelem ebből a szempontból mind másodrendű kérdések, mert hiszen ezeknek a 100%-os megvédése, helyes gazdálkodás mellett, majd-

nem kivétel nélkül csak pénzkérdés, az érték alapulvétele esetén pedig ezt már figyelembe vesszük.

A sűrűségnek ezzel az elgondolásával — véleményem szerint — már eljutunk oda is, hogy az értéket, mint tényezőt is beállítottuk a számításba.

Hogy azután a sűrűség, illetőleg a sűrűséghiány arányszámát a törzsszám, a körlap vagy a fatömeg alapján állapítjuk-e meg, itt a választást véleményem szerint annak a kérdésnek kell eldöntenie, hogy melyik tényező az, amelyiket az adott esetben a legkönnyebben és minden valószínűség szerint legpontosabban tudunk megállapítani.

Mert ne felejtjük el, hogy minden eljárásnak a gyakorlati alkalmazhatóságát megint csak az olcsóság, vagy drágaság kérdése fogja eldönteni, ez pedig ebben az esetben az adatok beszerzésével járó munkától függ.

Mert minden munka időt igényel, az idő pedig pénz.

Tehát: lehetőleg egyszerű grafikus megoldás könnyen megállapítható adatok alapján.

Biró Zoltán.

*

Einige Worte zur Hiebsfolgezahl. Von Z. Biró.

Die Berücksichtigung der Dichte bei der Feststellung der Entwicklungsfähigkeit ist überflüssig, da die Dichte auch als selbstständiger Faktor geltend gemacht wird. Als Weiser der Wuchsverhältnisse entspricht der Zuwachs am besten; diesen mit dem Zuwachsprozent zu ersetzen, — wie es Haracsi empfiehlt — würde zu Trugschlüssen führen. Unter Hiebsreife kann nur die Erreichung der Zielstärke verstanden werden, und der Dichtegrad 1.0 müsste höchste *Wertleistung* bezeichnen.

*

Remarques sur le nombre déterminant l'ordre des coupes.

Par. Z. Biró.

La capacité de développement s'exprime le mieux par la croissance pour la détermination de laquelle il est inutile de tenir compte de la densité, celle-ci figurant comme facteur indépendant.

La maturité pour la coupe se caractérise par le diamètre de la tige, et la densité complète, s'exprimant par 1.0, devrait correspondre au maximum du *rendement pécuniaire*

Some words about the felling serial number. By Z. Biró.

The best indicator of the development is the increment and for its estimation it is unnecessary to take into consideration the density which also appears as an independent factor.

The maturity is shown by the expected diameter of the trees and the density denoted by 1.0 should indicate the maximum financial value of the stands.

Néhány szó egy erdőbirtok átszervezéséről **írta: Szeless István.**

Ma, amikor eszünk hazánk faszükséglete, tájszépészeti és talajjavítási szempontok, nemkülönben a belterjesebb gazdálkodásra való törekvés mindinkább az Alföld fásítására terelték a figyelmet, engedtessek meg nekem, hogy egy alföldjellegű területen fekvő uradalom rendezését és átszervezését leírjam.

Ez a *gróf Mailáth József*-féle htb. uradalom, amely Zemplén megye bodrogközi járásában fekszik és ennél fogva mintegy átmenetet képez az Alföld és a hegyvidék között.

A felszíne inkább alföld-jellegű. Az üde televényes talajokat egyrészt homokdomb-vonulatok, másrészt egészen mély fekvésű, nedves területek szeldelik át, ez utóbbiak a szabályozás előtti Tisza mindmennyi ágai. Az éghajlat már nem teljesen alföldjellegű. A magas hegyek közelléte és a területeknek két nagy folyó — a Bodrog és a Tisza — közt való fekvése némileg már humidabb jelleget ad a klímának.

Az uradalomnak jelenlegi tulajdonosát birtokának átrendezésére a következő célok készítették: az eddig három részben kezelt uradalmat egységesen egy kézben, egy cél érdekében vezetni úgy, hogy annak egy üzemága se szenvedjen a másik előnyére, hanem minden egyes üzemág érje el azt a legmagasabb anyagi eredményt, amit egyáltalán okszerű gazdálkodás mellett el lehet érni. Szükséges volt ehhez elsősorban a *központosítás*, de csak addig, amíg az egyöntetűség el nincs érve. Azután, amikor néhány év alatt minden ennek az egy célnak a jegyében rendeződött, következik a decentralizálás, mert hiszen a birtok nagysága nem is bírja el a központi kezelést. Ez a decentralizálás azonban már nem káros, mert hiszen egy rendszer alakult ki az évek folyamán és a decentralizált szervek csak az előbb központi rendszernek a folytatói, továbbvivői.

Másodsorban szükséges volt a területeknek a leggazdaságosabb üzemmódra való átalakítása, a homokdombok és vizenyős területek eltüntetése.